

Rámcová dohoda medzi Izraelom a Libanonom zrádza obete vojnových zločinov v Libanone

14.7.2026 - | Amnesty International Slovensko

Rámcová dohoda medzi Izraelom a Libanonom ohrozuje právo obetí vojnových zločinov v Libanone na spravodlivosť. Podpísali ju 26. júna vo Washingtone.

Uviedla to Amnesty International spolu s piatimi organizáciami na ochranu ľudských práv a slobody médií. Niektoré ustanovenia dohody podľa nich smerujú k tomu, aby obete závažných zločinov podľa medzinárodného práva nemohli žiadať spravodlivosť na medzinárodných fórach. Ďalšie ustanovenia fakticky akceptujú dlhodobé a časovo neobmedzené nútené vysídlenie desiatich tisícov ľudí z rozsiahlych oblastí južného Libanonu. Tie v súčasnosti okupujú izraelské ozbrojené sily.

Dohoda vznikla po mesiacoch útokov, ktoré spôsobili obrovské utrpenie civilnému obyvateľstvu. Ľudia v oblasti čelili vojnovým zločinom, porušovaniu medzinárodného humanitárneho práva a ďalšiemu závažnému porušovaniu ľudských práv. Napriek tomu článok 13 dohody zaväzuje vlády Izraela a Libanonu ukončiť „všetky nepriateľské alebo nepriaznivé kroky na medzinárodných politických alebo právnych fórach“.

O spravodlivosti a vyvodení zodpovednosti sa nevyjednáva

Ak by sa toto ustanovenie vykladalo tak, že Libanonu a Izraelu bráni obrátiť sa na medzinárodné súdy vrátane Medzinárodného trestného súdu (ICC) a Medzinárodného súdneho dvora (ICJ), bolo by v rozpore s ich medzinárodnoprávnymi záväzkami zabezpečiť vyvodenie zodpovednosti za závažné zločiny podľa medzinárodného práva spáchané na ich území. Dohoda zároveň zrejme nezaväzuje Izrael k tomu, aby zastavil svoje iniciatívy proti Hizballáhu na medzinárodných fórach.

Článok 3 navyše porušuje medzinárodné právo a zákaz núteného vysídľovania. Návrat obyvateľstva do určitých oblastí v pohraničnom pásme, ktoré v súčasnosti okupuje Izrael, podmieňuje „úspešným odzbrojením neštátnych ozbrojených skupín a demontážou ich infraštruktúry“. Podľa medzinárodného humanitárneho práva ľudia musia mať možnosť vrátiť sa domov. A to hneď po skončení bojov alebo po zániku dôvodov ich vysídlenia.

„Civilné obyvateľstvo v Libanone opakovane dopláca na ďalšie a ďalšie cykly ozbrojeného konfliktu a závažného porušovania medzinárodného práva. A to bez toho, aby za ne niekto niesol zodpovednosť,“ upozornila generálna tajomníčka Amnesty International Agnès Callamard.

„Obete vojnových zločinov a ďalších porušení medzinárodného práva majú právo na spravodlivosť. Každá dohoda, v ktorej nejde v prvom rade o ich právo na spravodlivosť, vyvodenie zodpovednosti a odškodnenie, napokon zlyhá práve kvôli tejto beztrestnosti, ktorú sama vytvára. Uplynulé roky jasne ukázali, že rozsiahla beztrestnosť má následky pre nás všetkých. Štáty, ktoré tvrdia, že chránia medzinárodný právny poriadok, musia jasne povedať, že spravodlivosť, odškodnenie a rešpektovanie medzinárodného práva v Libanone aj inde nie sú predmetom politického vyjednávania,“ zdôraznila Agnès Callamard.

Organizácie vyzývajú libanonskú vládu, aby prestala odkladať spravodlivosť

Od roku 2023 organizácie zdokumentovali, ako Izraelská armáda v Libanone opakovane porušovala pravidlá vedenia vojny. Dopustila sa zjavných vojnových zločinov.

Medzi zdokumentovanými zločinmi sú zrejmé priame útoky na civilné objekty a civilné obyvateľstvo či nerozlišujúce útoky. Ide aj o ďalšie nezákonné útoky, ktorými zabili zdravotnícky personál, novinárov a novinárky aj celé rodiny. Ďalšou kategóriou zaznamenaných zločinov je nezákonné používanie bieleho fosforu v obytných oblastiach, ktoré spôsobuje mimoriadne ťažké popáleniny.

Amnesty International vo svojej nedávnej správe konštatovala, že izraelská armáda násilne vysídliť desaťtisíce libanonských civilistov a civilistiek. Tým spáchala vojnový zločin nezákonného presunu obyvateľstva. Izraelská armáda zároveň pokračovala v rozsiahlej deštrukcii civilného majetku a infraštruktúry v južnom Libanone, s ktorou začala v roku 2024. Amnesty International a Human Rights Watch zdokumentovali aj odpaľovanie neriadených rakiet Hizballáhu na sever Izraela. Tie nezákonne usmrtili a zranili civilné osoby.

„Každé ďalšie odkladanie predstavuje tolerovanie beztrestnosti“

Libanonské aj medzinárodné ľudskoprávne a mediálne organizácie a skupiny opakovane vyzvali na nezávislé vyšetrenie porušení medzinárodného práva, ku ktorým došlo počas prebiehajúceho ozbrojeného konfliktu v Libanone, vyvodenie zodpovednosti a odškodnenie za tieto zločiny. Vo februári 2026 otvoreným listom adresovaným podpredsedovi vlády a ministrovi spravodlivosti Libanonu upozornili na naliehavú potrebu, aby libanonská vláda podnikla rozhodné kroky na zabezpečenie spravodlivosti. V liste vláde pripomenuli, že má povinnosť zabezpečiť vyvodenie zodpovednosti a odškodnenie pre obete závažných porušení medzinárodného humanitárneho práva. A to aj s využitím medzinárodných právnych mechanizmov.

„Libanon musí bezodkladne uznať právomoc Medzinárodného trestného súdu vyšetrovať a stíhať tieto zločiny. Každé ďalšie odkladanie predstavuje tolerovanie beztrestnosti a ďalšiu nespravodlivosť voči obetiam,“ uviedol prezident CLDH Wadih Al Asmar.

Organizácie vyzvali libanonské orgány, aby pristúpili k Rímskemu štatútu Medzinárodného trestného súdu a podľa článku 12 ods. 3 podali vyhlásenie, ktorým uznajú právomoc súdu vyšetrovať a stíhať zločiny podľa medzinárodného práva spáchané na území Libanonu najmenej od októbra 2023. Zároveň ich vyzvali, aby podporili rýchle, dôkladné, nezávislé a nestranné vnútroštátne vyšetrovanie vojnových zločinov spáchaných na libanonskom území. Libanonský parlament by mal v záujme týchto krokov bezodkladne prijať legislatívu, ktorá kriminalizuje vojnové zločiny a ďalšie činy, ktoré predstavujú zločiny podľa medzinárodného práva, v súlade s medzinárodnými štandardmi.

Pribúdajú zločiny, hromadia sa nové dôkazy, ktoré nemožno ignorovať

V marci tohto roka sa nepriateľské útoky v južnom Libanone opäť vystupňovali. Zároveň s tým pribudli aj ďalšie závažné porušenia medzinárodného práva. V krajine už pôsobí hodnotiaci tím Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva (OHCHR), ktorý na žiadosť libanonských orgánov dokumentuje porušenia medzinárodného humanitárneho práva a porušovanie ľudských práv od 2. marca.

Mandát tímu OHCHR, ktorý schválili libanonské orgány, zahŕňa posúdenie možností vyvodenia zodpovednosti a bezpečné zhromažďovanie, uchovávanie a zabezpečenie dôkazov pre budúce procesy.

Obete závažných porušení medzinárodného práva aj ich rodiny dlhodobo požadujú spravodlivosť. Rámcová dohoda Libanonu s Izraelom sa pridala k prekážkam, ktoré stoja spravodlivosti v ceste.

„Táto dohoda môže ešte viac upevniť beztretnosť [Izraela]. A nielen to, obsahuje totiž aj ustanovenie, ktoré naznačuje, že politické účely majú väčšiu váhu než práva ľudí, ktorí utrpeli hrozivé ujmy. Teraz hrozí, že v dôsledku tejto dohody sa obetiam odoprie spravodlivosť. A to práve v čase, keď sa hromadia dôkazy o opakovaných nezákonných izraelských útokoch, ktoré spôsobili civilnému obyvateľstvu rozsiahle utrpenie a materiálne škody,“ varovala programová riaditeľka Human Rights Watch Lama Fakih.

Dohoda zďaleka nezodpovedá hrozivej bilancii

Podľa libanonského ministerstva zdravotníctva od 8. októbra 2023 útoky v Libanone zabili viac ako 8 700 ľudí. A to vrátane najmenej 569 detí a 357 zdravotníkov a zdravotníčok. Reportéri bez hraníc (RSF) upozorňujú, že izraelské sily opakovane cielene zabíjali zreteľne označených novinárov a novinárky pri tom, ako prinášali spravodajstvo o vojne. Útoky Hizballáhu si podľa izraelských médií v rovnakom období vyžiadali najmenej 32 civilných obetí v Izraeli.

Státisíce ľudí v Libanone stále prežívajú v provizórnych podmienkach po tom, ako ich vysídlila izraelská armáda. Tá naďalej okupuje územie s rozlohou takmer 600 km² v pohraničných oblastiach Libanonu a zakazuje obyvateľstvu návrat do domovských miest a obcí.

V dohode sa uvádza, že Izrael aj Libanon uznávajú význam „bezpečného návratu civilného obyvateľstva“ do južného Libanonu. Fakticky však vyjadruje súhlas s dlhodobým a časovo neobmedzeným vysídlením desaťtisícov ľudí. Ich návrat, ako aj obnovu zničených oblastí totiž podmieňuje podmienkami, ktoré ešte „musia byť potvrdené“.

Dohoda zároveň neobsahuje žiadnu zmienku o spravodlivosti či odškodnení pre obete závažných porušení medzinárodného humanitárneho práva. Nárok na odškodnenie by pritom mali mať aj všetci ľudia, ktorí sa stali obeťou nezákonného presunu obyvateľstva či nezákonného ničenia domov a poľnohospodárskej pôdy.

„Libanonská vláda sa vzdala práva, ktoré jej nepatrí. Práva obetí domáhať sa vyvodenia zodpovednosti voči páchatelom,“ uviedla prezidentka Únie novinárov v Libanone Elsy Moufarrej. *„Toto právo patrí ľuďom, ktorí prišli o svojich blízkych, o svoje domovy aj spomienky. Patrí aj tým, ktorí si napriek nebezpečenstvu plnili svoje povinnosti, ako novinári a novinárky či zdravotnícki záchranári a lekáry.“*

Podpora politického riešenia konfliktu nemôže zahŕňať ustanovenia, ktoré znemožňujú spravodlivosť

Libanonská aj izraelská vláda by podľa ľudskoprávných a mediálnych organizácií nemali dohodu implementovať spôsobom, ktorý ignoruje práva obetí a preživších. Zároveň by mali jasne potvrdiť, že ustanovenia dohody vrátane článkov 3 a 13 nemôžu prevážiť nad záväzkami, ktoré pre obe vlády vyplývajú z medzinárodného práva.

Organizácie vyzvali aj ostatné vlády – vrátane tých, ktoré sa doteraz zasadzovali za vyvodenie zodpovednosti za zločiny podľa medzinárodného práva spáchané v Libanone –, aby jasne deklarovali, že ich podpora politického riešenia konfliktu sa nevzťahuje na ustanovenia, ktoré znemožňujú spravodlivosť, odškodnenie a návrat vysídlených ľudí.

„Vyvodenie zodpovednosti a rešpektovanie medzinárodného práva nie sú predmetom politického

vyjednávania. Sú to právne záväzky. Medzinárodné právo je v tomto jednoznačné. Štáty sa nemôžu vzdať svojej povinnosti vyšetrovať a stíhať najzávažnejšie zločiny, ktoré znepokojujú celé medzinárodné spoločenstvo. Ani vyjednáváním nemôžu pripraviť jednotlivcov a jednotlivkyne o ich právo na dôkladné vyšetrenie, spravodlivosť a odškodnenie," vysvetlila Ghida Frangieh, predsedníčka pre vedenie súdnych sporov organizácie Legal Agenda.

„Libanonské orgány musia urýchlene podniknúť konkrétne kroky na splnenie svojich záväzkov podľa medzinárodného práva. Mali by pri tom využiť všetky dostupné možnosti na vyvodenie zodpovednosti. A to vrátane uznania právomoci Medzinárodného trestného súdu a zabezpečenia odškodnenia za porušenia medzinárodného práva. Zároveň musia zabezpečiť právo vysídlených ľudí vrátiť sa domov. Bez spravodlivosti nemôže existovať ani mier,“ uzavrela Ghida Frangieh.

Signatárske organizácie:

Amnesty International

Human Rights Watch

Libanonské centrum pre ľudské práva (CLDH)

Legal Agenda

Reportéri bez hraníc (RSF)

Novinársky zväz v Libanone (Union of Journalists in Lebanon)

<https://www.amnesty.sk/dohoda-medzi-izraelom-a-libanonom-zrada-obet>